

Psykologisk Institutt

Eksamensoppgave i PSY1016/PSYPRO4116 Personlighetspsykologi I

Faglig kontakt under eksamen: Eva Langvik

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 01.06.2015

Eksamenstid (fra-til): 09:00 – 13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Annen informasjon:

Målform/språk: BOKMÅL

Antall sider: 2

Antall sider vedlegg: 0

Kontrollert av:

Dato

Sign

Alle spørsmål skal besvares!

1. Gjør rede for det kognitiv-affektive personlighetssystemet (CAPS).
2. Gjør rede for essensen i Cloninger's tredimensjonale personlighetsmodell.
3. Gjør rede for Circumplexmodellen og interpersonlige trekk.
Pek på hvordan modellen er forenelig med femfaktortilnærmingen (Big Five).
4. Hva ligger i begrepet manipulering og hvordan er personlighetstrekk knyttet til ulike typer manipulering?
5. Gjør rede for ulike typer genotype-miljø(environment) korrelasjon.
6. Gjør rede for hvordan forskning på motiver er knyttet både til det intrapsykiske og det disposisjonelle domenet.

Generell informasjon til sensorene og sensorveiledning

Alle oppgavene skal besvares, men en ubesvart oppgave gir ikke automatisk stryk. Det er totalvurderingen av besvarelsen som er avgjørende, og meget gode besvarelser på noen av oppgavene kan trekke opp.

Det er naturlig, gitt oppgavene, at studentene bruker mer tid/plass på å besvare noen av oppgavene enn andre. Men alle oppgavene teller like.

7. Gjør rede for det kognitiv-affektive personlighetssystemet (CAPS).

Svar: De bør plassere teorien innenfor den kognitive tilnærmingen til personlighet (kontekst er viktig på alle oppgavene). Walter Mischel-kritisk til bevisene for, trekk, eller mer spesifikt, til ekskluderingen av situasjonen. Essensen i teorien: P er ikke trekk, men organisering av kognitive og affektive aktiviteter. Ifølge teorien om Cognitive Affective Processing System (CAPS) bestemmes atferd av stabile «hvis-så»- (If-Then) betingelser. Når situasjonen endres, vil også atferden endres.

Fra slide: (Alt er ikke nødvendigvis med i pensum). Men kan nevnes:

- Biologiske og genetiske markører er ivaretatt i CAPS
- Prediksjon av stabilitet er ivaretatt i CAPS, men forstått på en annen måte enn i trekkteori
- CAPS ivaretar prinsipper tatt fra dynamisk teori i forhold til prosesseringsdynamikk og hvordan dette påvirker personligheten

- Viktige prinsipper hentet fra sosial-kognitive teorier er integrert i CAPS ved å ta inn variabler som forventninger, mål, verdier og selv-regulerings kompetanse for å forstå personlighetsbegrepet
- Humanistisk tankegang er integrert gjennom vektleggingen av den psykologiske fortolkningen av situasjonen (og ikke situasjonen i seg selv)
- Viser hvordan individet selv fungerer som en agent i sitt eget liv, og ikke er passiv responder på psykologiske situasjoner som finner sted

8. Gjør rede for essensen i Cloninger's tredimensjonale personlighetsmodell.

Svar: Fysiologisk teori innenfor det biologiske domenet. Knyttet til tre typer

nevrotransmittere. **Cloningers tredimensjonale teori**

Dopamin: Nyhetssøkning

- Behag og glede
- Hjernens belønningssystem

Noradrenalin(norephinerine) Reward-dependence, Belønning

- Fokusering og aktivering av det sympatiske nervesystemet
- Klargjør kroppen for handling

Serotonin: Harm-avoidance

- Humør og emosjoner
- Regulering av følelser

Tabell under er ikke med i pensum, men noen av studentene vil kanskje referere til sammenhengen mellom de tre dimensjonene og FFM. Altså intet krav om at studentene skal trekke inn dette. Info vist på forelesning er:

Cloninger's Psychobiological Model of Temperament and Character and the Five-Factor Model of Personality

F. De Fruyt^{a,*}, L. Van De Wiele^b, C. Van Heeringen^b

Table 3

Multiple regression coefficients and Beta coefficients for NEO-PI-R domain scores

	HA	NS	P	RD
Neuroticism	0.42	-0.04	0.15	0.25
Extraversion	-0.36	0.46	0.03	0.50
Openness	-0.20	0.09	0.01	0.16
Agreeableness	-0.03	0.07	-0.06	0.29
Conscientiousness	-0.04	-0.45	0.52	0.03
Multiple <i>R</i>	0.71	0.62	0.48	0.59
<i>R</i> ²	0.51	0.38	0.23	0.35

9. Gjør rede for Circumplexmodellen og interpersonlige trekk. Pek på hvordan modellen er forenelig med femfaktortilnærmingen (Big Five)

Svar. Begge modellene er å finne innenfor det disposisjonelle domenet. CM beskriver interpersonlig atferd ved hjelp av to dimensjoner, utveksling av varme (love) og status (dominans).

Fra slide: Leary og Wiggins beskriver interpersonlige trekk – sosial utveksling av

1. Status

2. Kjærlighet/varme

- Tre fordeler med Wiggins' Circumplex

1. Gir en eksplisitt definisjon av interpersonlig atferd
2. Spesifiserer forholdet mellom hvert enkelt trekk med alle andre trekk i modellen
 - Beliggenhet (trekk som ligger nært er like)
 - Bipolaritet (trekk rett ovenfor hverandre er motsatt)
 - Ortogonalt (trekk vinkelrett ovenfor hverandre er uavhengig).
3. Inviterer til forskning på områder ved psykologisk fungering som er blitt

Oversett.

FFM, spesielt E og A handler også om interpersonlig atferd, tett knyttet til disse to dimensjonene , men CM er mer spesifikk på interpersonlig fungering. Altså, modellene er absolutt forenelig og FFM/big five fanger opp dimensjonene i CM. Ikke forventet at de husker alle småtrekkene i modellen. Noen vil kanskje tegne opp modellen, og det er absolutt lov.

10.Hva ligger i begrepet manipulering og hvordan er personlighetstrekk knyttet til ulike typer manipulering?

Svar: Dette temaet tilhører det sosiale og kulturelle domenet. Viktig at de får frem at manipulering ikke er bare «ond» manipulering.

Fra slide: Manipulasjon: måter folk intensjonelt forsøker å endre andres atferd.

- Buss' (1992)

Klassifisering av manipulasjonstaktikker:

- (1)sjarm, (2)tvang,(3)''silent treatment'',(4) argumentering,(5)sutring,
- (6)selvoppofrelse, (7)påkalle ansvar,(8)fysiske angrep,(9)påkalle

behag,(10) sosial sammenligning,(11) tilby belønning i form av penger . (ikke forventet at de husker alle nøyaktig).

Personlighet og manipulering:

- Taktikker generelt benyttes i like stor grad av begge kjønn, men det er forskjeller i hvilke typer som brukes (Kvinner "braker" mer sutring, klaging, gråting)
- Var personlighetstrekk relatert til bruk av taktikker? (Buss, 1992; Butkovic & Bratko, 2007)
 - Dominante (E+) brukte tvang og makt
 - Introverte (E-) var selvoppofrende/underdanige

- Personlighetstrekk (forts.):
 - De som var høyt på vennlighet og samarbeid (A+) påkalte i større grad behag og argumenterte
 - Strie og uvennlige (A-) brukte i størst grad "silent treatment" (men kritiserte og brølte også)
 - Planmessige (C+) personer benytter mest argumentering (forklaring)
 - Emosjonelt ustabile (N+) bruker en blanding av taktikker, men mest sutring
 - Lite åpne personer (O-) tenderer å benytte seg av sosial sammenligning

Kan også nevne at de med Høy O bruker fornuft. Litt avhengig av hvilken bok som benyttes, så studentene kan svare litt ulikt når det gjelder sammenhenger her.

11. Gjør rede for ulike typer genotype-miljø(environment) korrelasjon.

Svar: G-E-C omhandler ulike måter miljøet påvirker det genetiske uttrykket.

Geners interaksjon med miljøet skjer gjennom Passiv G-E-C, hvor f.eks. foreldre gir både gener og miljø til barna. Reaktiv G-E-C skjer ved ulik respons til ulik genotype, og aktiv G-E-C oppstår når noen med en gitt genotype aktivt oppsøker og skaper sitt miljø (velger ekstrem sport). G-E-C kan være positive og negative (hemme og fasilitere).

12. Gjør rede for hvordan forskning på motiver er knyttet både til det intrapsykiske og det disposisjonelle domenet.

Svar: Motiver er plassert innenfor det intrapsykiske domenet, så her vil det være mye felles til det, Ikke forventet at de skal gjøre rede både for det intra-psykiske og trekk-domenet, men få frem hvordan studiet av motivasjon/motiver (ex. Big three motives: Prestasjon, makt, intimitet) også har likheter med trekk-tilnærmingen (det disposisjonelle domenet). Felles for domenenene, forstå menneskelig atferd; hvorfor man gjør som man gjør.. Mot. Mer spesifikk på hva folk ønsker.

Likt med/tilhører Intrapsykisk fordi: indre behov og drifter, motiver kan være ubeviste, belager seg på projektive teknikker.

Likt med Disp/trekk: Folk er forskjellige ift grad av motiv, disse forskjellene kan måles, -forskjellene er assosiert med livsutfall (motiver predikerer), forskjellene er relativt stabile, og gir oss svar på hvorfor mennesker gjør det de gjør. Forklarer atferd.

Mange kan ha valgt å fokusere på likheten mellom trekk og motiver, og dette er også naturlig å komme inn på i en slik oppgave. Under eksamensrunden var det var det flere som spurte om denne oppgaven, så noe variasjon i fokus på besvarelsene kan tillates (eks. om noen har valgt spesifikt å gå inn på målemetodene for motiver osv).